

ПРОБЛЕМИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ПРАВА НА ВІЛЬНИЙ ДОСТУП ДО ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ

Черниш Р.Ф., к.ю.н., доцент
Буряченко А.М., студент

*Житомирський національний агроекологічний університет,
бульвар Старий, 7, м. Житомир, Україна
Roma007ua@ukr.net, fulvovs1993@gmail.com*

У статті досліджуються окремі проблемні питання нормативно-правової регламентації права на вільний доступ до вогнепальної зброї, з'ясовується його природа й місце у вітчизняному законодавстві. Аналізуються особливості нормативно-правового регулювання правил придбання громадянами спеціальних засобів. У висновках зазначається про необхідність удосконалення законодавчих положень, які регулюють обіг зброї, та пропонується практичний механізм реалізації права на вільний доступ до зброї в Україні.

Ключові слова: зброя, правові підстави використання зброї, порядок отримання дозволу для носіння, зберігання та використання зброї, самозахист.

ПРОБЛЕМЫ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЙ РЕГЛАМЕНТАЦИИ ПРАВА НА СВОБОДНЫЙ ДОСТУП К ОГНЕСТРЕЛЬНОМУ ОРУЖИЮ

Черниш Р.Ф., Буряченко А.М.

*Житомирский национальный агроэкологический университет, бульвар Старый, 7, г. Житомир, Украина
Roma007ua@ukr.net, fulvovs1993@gmail.com*

В статье исследуются отдельные проблемные вопросы нормативно-правовой регламентации права на свободный доступ к огнестрельному оружию, выясняется его природа и место в отечественном законодательстве. Анализируются особенности нормативно-правового регулирования правил приобретения гражданами специальных средств. В выводах указывается на необходимость совершенствования законодательных положений, регулирующих оборот оружия, и предлагается практический механизм реализации права на свободный доступ к оружию в Украине.

Ключевые слова: оружие, правовые основания использования оружия, порядок получения разрешения для ношения, хранения и использования оружия, самозащита.

PROBLEMS OF LEGAL RIGHTS REGULATION FREE ACCESS TO FIREARMS

Chernysh R.F., Buryachenko A.M.

*Zhytomyr national agroecological university, boulevard Stariy, 7, Zhytomyr, Ukraine
Roma007ua@ukr.net, fulvovs1993@gmail.com*

The relevance of the described problems caused by the presence of a large number of ad hoc in that area.

In the absence of basic regulatory law in the field of arms trafficking a large number of uncoordinated subordinate legislation or which give rise to conflicts of law or leave significant gaps in the sphere of civilian firearms.

Lack of a clear classification established by law and can not agree on terminology subordinate legislation and promote legitimate social relations in the sphere of civil weapons and ammunition.

Today in this area of public relations are the Constitution of Ukraine, Ukraine Criminal Code, the Criminal Procedure Code of Ukraine, the Code of Ukraine on Administrative Offences, the Law of Ukraine "On licensing certain types of economic activity", the Law of Ukraine "On Public Associations" and so on.

Gaps in existing legal acts causes a number of issues in that area and, consequently, leads to an increase in the number of crimes of unlawful use of a weapon.

According to official data, illicit arms in Ukraine is growing rapidly. According to the Association of gun owners, as of early 2014 in possession of illegal Ukrainian were about 4 million. Illegal firearms.

As of September 2014, the amount of legal weapons has about 2 million. During the past year using legal firearms were committed only 48 crimes that 0,0024%. At the same time, under present conditions, criminals retain access to weapons, which is illegal in circulation.

It is believed that "reasonable" the right to free access to firearms is necessary to create an effective system of anti-corruption both in issuing a permit to carry and store weapons, and in the medical field. Create a single registry of gun owners, which will store information about the owner of weapons, weapons shooting results, which will prevent the unlawful use of a registered weapon, the results of the medical examination of gun owners and a re-review of health, information about who issued the certificate for wear and possession of weapons, medical certificates, where the person was trained to become the owner of the weapon.

Given the realities of today, it is clear that the state is almost completely lost control of arms trafficking. We believe that one way to solve the above problem would be to question the basic regulatory acceptance of arms trafficking law

which would in law would allow you to purchase, storage and use of Short-rifled firearms, to this end, the law should:

- provide for the right of all law-abiding citizens to acquire and concealment Short-rifled firearms;
- the issues of self-defense with firearms.

Summing up the above, we can conclude that the issue of the right to free access to firearms is quite debatable. In our opinion, given the realities of today in Ukraine is necessary to ensure free access to firearms as an effective mechanism for combating illegal encroachment. However, in order to bring the said benefits and not create additional problems, this question should be approached very carefully, clearly regulating procedure for obtaining permits for the right to possession, storage and use of firearms.

Key words: arms, legal grounds for the use of weapons, procedure for obtaining permission to carry, weapons storage and use, self-defense.

Головними напрямками розвитку України в XXI столітті є подальша демократизація суспільства та входження нашої держави до Європейського Союзу. Зазначене у свою чергу вимагає кардинального й невідкладного оновлення сучасної правової системи. Незважаючи на позитивні зміни, які відбулися в країні протягом останніх років, до цього часу повною мірою не знайшла логічного законодавчого вирішення значна кількість питань, реалізація яких дозволить Україні дійсно стати правовою й демократичною державою, у якій людина, її права, честь і гідність є найвищою соціальною цінністю. До таких проблем належить, зокрема, і регулювання суспільних відносин, пов'язаних з обігом зброї.

Загальне науково-теоретичне підґрунтя дослідження окресленого питання становлять фундаментальні наукові праці провідних фахівців у галузі теорії держави й права, адміністративного права, кримінального процесу, криміналістики П.Д. Біленчука, Ю.М. Грошевого, О.В. Капліної, В.О. Коновалової, М.В. Салтевського, В.В. Сташиса, В.Я. Тація, В.Д. Червакова, В.Ю. Шепітька, О.Г. Шило та ін.

У розвиненому суспільстві кожна особа повинна мати максимум можливостей для охорони й захисту порушених прав. Держава на конституційному рівні закріпила право громадянина на захист свого життя й здоров'я, життя та здоров'я інших людей від протиправних посягань [5]. Проте будь-яке право втрачає свій сенс, якщо на законодавчому рівні відсутній механізм його реалізації. Неспроможність державних органів вживати реальні заходи щодо захисту життя чи здоров'я, прав, свобод і законних інтересів громадян створює сприятливі умови для протиправних посягань на їх життя, здоров'я та власність. Зброя є інструментом, за допомогою якого людина може захистити себе, своїх близьких, своє майно від будь-яких протиправних посягань.

Як свідчать офіційні дані, незаконний обіг зброї в Україні зростає стрімкими темпами. Згідно з оцінками Української асоціації власників зброї на початок 2014 року в протиправному володінні українців знаходилось близько 4 млн нелегальних одиниць вогнепальної зброї [1]. З дня початку неоголошеної війни на Сході України ця кількість збільшилась як мінімум на декілька сотень тисяч одиниць. Бойовики терористичних організацій ДНР та ЛНР систематично грабують склади озброєння, захоплюють військові частини, підрозділи Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, завозять зброю під прикриттям гуманітарної допомоги з Російської Федерації.

Правова регламентація порядку обігу зброї в Україні не відповідає вимогам часу та має безліч недоліків. На сьогодні суспільні відносини, пов'язані з обігом зброї, регулюються нормативно-правовими актами, серед яких є постанови, укази, накази. Однак закон, який регламентував би вищевказані проблемні питання, до цього часу не було прийнято.

Окремі значущі аспекти вказаної проблеми (правові підстави обігу зброї, його місце в законодавстві України й зарубіжних країн, реалізація на практиці тощо) до цього часу залишаються недостатньо вивченими та потребують подальшої наукової розробки. Відсутність їх ґрунтового теоретичного аналізу й труднощі в правозастосовній практиці обумовлюють актуальність теми дослідження.

Метою статті є аналіз чинних нормативно-правових актів, положення яких регламентують порядок придбання, носіння й використання зброї в Україні, та вироблення на його основі практичних рекомендацій, спрямованих на оптимізацію законодавства у вказаній сфері.

Розпочинати аналіз поставленого питання, на нашу думку, доцільно з вивчення правового регулювання правил придбання громадянами спеціальних засобів, їх права власності на ці спеціальні засоби та ті чи інші види зброї.

Правова регламентація питань у вказаній сфері в Україні розпочалася 17 червня 1992 року з прийняттям Постанови Верховної Ради України «Про право власності на окремі види майна» та

Додатку № 2 до неї, що визначає спеціальний порядок придбання громадянами окремих видів майна. Так, спеціальний порядок набуття права власності було поширено на вогнепальну мисливську гладкоствольну й нарізну зброю, газові пістолети, револьвери та патрони до них, холодну й пневматичну зброю [9].

Надавши громадянам право на придбання деяких видів зброї, необхідно було визначити державний орган, який займався би безпосереднім контролем за обігом зброї, а також сам порядок такого контролю. Так, 12 жовтня 1992 року Кабінет Міністрів України затверджує Положення «Про дозвільну систему» [9], згідно з яким ця система безпосередньо займається контролем за обігом зброї в Україні та входить до структури Міністерства внутрішніх справ (далі – МВС) України.

Офіційно процедура правового закріплення обігу зброї в Україні завершилася 21 серпня 1998 року. Цього дня Наказом МВС України № 622 було затверджено Інструкцію про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та зазначених патронів, а також боеприпасів до зброї та вибухових матеріалів [3].

Згідно з положеннями цього нормативно-правового акта єдиними спеціальними засобами, які можна віднести до предметів самозахисту, що можуть вільно зберігатися й носитися громадянами, які досягли 18-річного віку, є аерозолі сльозоточивої та дратівливої дії [3].

Однак становлення демократичного суспільства, у якому панівними стають відносини приватної, комунальної й державної власності, вимагає також нового напрямку захисту цієї власності, прав особистості, як і самої людини, її життя, честі й гідності від злочинних посягань. Одним зі способів цього захисту є, зокрема, використання для самооборони вогнепальної зброї.

Вільне володіння зброєю – це одне з базових прав людини, якого її може бути позбавлено лише за рішенням суду, зокрема, у разі вчинення тяжкого злочину або внаслідок втрати дієздатності. Зброя є інструментом, за допомогою якого людина може захистити себе, своїх близьких, своє майно від будь-яких протиправних посягань (з боку злочинців або узурпованої влади).

Найбільш ефективним видом зброї для самооборони є бойова короткоствольна зброя. Однак у чинному законодавстві України не передбачається механізм отримання права власності на неї з боку пересічних громадян. Не передбачається таке право й для юридичних осіб-суб'єктів підприємницької діяльності, крім правоохоронних органів, охоронних структур, служби інкасації та служби перевезень цінностей Національного банку України [3]. Також згідно з Постановою Верховної Ради України від 10 листопада 1994 року № 203/94 бойовою зброєю можуть користуватися народні депутати та окремі посадові особи апарату Верховної Ради України [10].

Громадяни можуть придбати вогнепальну зброю лише у вигляді мисливської зброї (вогнепальну гладкоствольну – з 21 року, нарізну мисливську – з 25 років) [3]. Вважаємо за доцільне не погоджуватися з таким законодавчим вирішенням окресленого питання. У нашій державі, згідно з положеннями чинних нормативно-правових актів, повноліття настає для будь-якої особи незалежно від її статі з 18 років. Саме вказаний вік характеризується настанням правосуб'єктності, а також є віком, з якого настає повна кримінальна відповідальність за вчинення всіх видів злочинів, передбачених Кримінальним кодексом України. Також вважаємо не зовсім доречним визначення саме 21-річного та 25-річного віку для набуття права володіння вогнепальною зброєю [3], оскільки до лав Збройних Сил України, як правило, призиваються особи з 18-річного віку, які, пройшовши початкове навчання, починають нести службу з вогнепальною зброєю (наприклад, у караулах або інших видах нарядів), причому це не мисливська рушниця й навіть не пістолет, а автоматична зброя.

На нашу думку, ґрунтовного дослідження поряд із вогнепальною зброєю потребує порядок правового регулювання права власності на пристрій для відстрілу куль, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії (побутова назва – пристрій для відстрілу гумових куль). Так, на придбання, зберігання й носіння названих засобів активної оборони (пістолетів із гумовими кулями) згідно з положеннями чинного законодавства мають право такі категорії громадян: працівники суду, правоохоронних органів і їх близькі родичі, особи, які беруть участь у кримінальному судочинстві, журналісти. Зазначена зброя розрахована лише на те, щоб нейтралізувати нападника, нанісши йому не смертельну травму [8].

В Україні суспільні відносини, пов'язані з обігом зброї, регулюють майже 90 нормативно-правових

актів: накази, постанови, укази, навіть закони (Конституція України [5], Кримінальний кодекс України [6], Кримінальний процесуальний кодекс України [7], Кодекс України про адміністративні правопорушення [4], Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» [2] тощо). Однак, на жаль, у наведеній правовій базі відсутній головний документ – базовий регуляторний закон про зброю.

Важливість існування такого документа й актуальність цієї теми обумовлюються тим, що нового імпульсу набула розбудова демократичної, правової держави, головним завданням і змістом діяльності якої є забезпечення та захист прав і свобод людини й громадянина від протиправних посягань.

Відсутність чіткої законодавчо встановленої класифікації й термінології не дозволяє узгодити підзаконні нормативні акти та сприяти розвитку законних суспільних відносин у сфері обігу цивільної зброї й боєприпасів.

Єдиним нормативно-правовим актом, на підставі якого громадяни можуть отримати дозвіл на придбання зброї, є Інструкція про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії, та зазначених патронів, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів (далі – Інструкція МВС України) [3]. З огляду на викладене можна дійти логічного висновку, що ні закони України, ні постанови Верховної Ради України, ні укази Президента України не регулюють одну з найважливіших і найнебезпечніших сфер суспільних відносин у нашій державі, а здійснює це лише відомчий підзаконний нормативно-правовий акт, який є внутрішнім документом правоохоронного відомства.

Недосконалість чинних нормативно-правових актів викликає низку проблемних питань у вказаній сфері та призводить до зростання кількості злочинів із протиправним застосуванням зброї. Масова свідомість живе стереотипами щодо необхідності збереження існуючого порядку набуття й використання вогнепальної зброї, оскільки існує страх зростання злочинності. У наш час навіть за наявності легальної вогнепальної зброї вдома її вкрай важко використати з метою самооборони, щоб потім не бути покараним. Засади використання зброї (насамперед для самозахисту) потрібно змінити в інтересах громадян, надавши їм можливість вільного застосування вогнепальної зброї для захисту себе, членів своєї сім'ї, інших осіб. Також потребують змін інші засади використання зброї, зокрема право на ремонт зброї, її модифікацію.

У цілому існуючі нормативно-правові акти дозволяють громадянам реалізувати своє право на володіння зброєю. Проблеми виникають у тих випадках, коли успадковані від СРСР норми й положення пристосовуються до реалій сьогодення та нових суспільних відносин. Так, згідно з положеннями Інструкції МВС України власну зброю «можуть ремонтувати лише злочинці», оскільки будь-які операції, пов'язані з ремонтом або її модифікацією (хоча сучасна зброя в більшості випадків є модульною та не потребує особливих умінь, щоб її полагодити), є поза законом. Також суворо обмежується стрільба в «недозволенних місцях», натомість процедура отримання дозволу на обладнання тиру/стрільбища є настільки забюрократизованою, що її практично неможливо пройти, тому в більшості населених пунктів немає відведених місць для стрільби, а спроба постріляти в безлюдному яру поза містом може закінчитися судовим вироком [2]. Вимоги до транспортування зброї також є настільки жорсткими, що в її власника немає жодного шансу нею скористатися в ситуації раптового нападу під час її транспортування.

На думку фахівців, однією з причин, яка стоїть на заваді прийняттю закону про зброю, є побоювання правоохоронців щодо теоретичної можливості масового озброєння населення, які з огляду на відсутність в українців елементарної культури поводження зі зброєю часто себе виправдовують. Потрібно враховувати також, що значна кількість населення не задоволена діями існуючої влади, тому не відомо, на які дії штовхне наших громадян вільний обіг зброї. Що ж стосується незадоволених владою громадян, то вже зараз у нашій країні є тисячі принижених і знедолених озброєних людей. Однак вони не скоюють насильницьких дій щодо представників влади із застосуванням власної зброї.

З огляду на те, що закріплення законодавчого аспекту обігу зброї в Україні поки що перебуває на стадії розробки й прийняття, стан нормативного врегулювання питання обігу зброї в Україні знаходиться на низькому рівні, що породжує безліч спірних питань.

Вважається, що для «розумної» реалізації права на вільний доступ до вогнепальної зброї необхідно створити ефективну систему протидії корупції як у сфері видачі дозволу на право носіння й зберігання зброї, так і в медичній сфері; створити єдиний реєстр власників зброї, у якому зберігатиметься інформація про власника зброї, результати відстрілу зброї (що унеможливить незаконне використання зареєстрованої зброї), результати медичного огляду власника зброї та час повторної перевірки стану здоров'я, інформація про те, хто видав посвідчення на право носіння й зберігання зброї, медичні довідки, інформація про місце, де особа пройшла навчання, щоб стати власником зброї.

Водночас, на нашу думку, одним із шляхів вирішення вищевказаного проблемного питання могло б стати прийняття базового регуляторного закону про обіг зброї. Завдяки цьому вдалося б забезпечити реалізацію громадянам їх невід'ємного права на захист власного життя, продемонструвати високий рівень довіри держави до громадян, знизити рівень вуличної й загальнокримінальної злочинності, зменшити рівень корупції у сфері обігу зброї, простимулювати розвиток національного зброярського виробництва, створити додаткові робочі місця, підвищити рівень обороноздатності країни.

Зазначений нормативно-правовий акт повинен здійснити такі цілі:

- розмежувати зброю в цивільному обороті та зброю, заборонену до цивільного обороту;
- запровадити чітку й зрозумілу класифікацію зброї;
- встановити порядок придбання, володіння, зберігання та застосування зброї;
- закріпити вичерпні вимоги до громадян України, які бажають отримати право на володіння зброєю;
- передбачити механізм тимчасового призупинення права на володіння зброєю та визначити чіткі підстави й критерії для застосування такого механізму;
- встановити підстави та порядок позбавлення права на володіння зброєю;
- створити дієву й прозору систему підготовки майбутнього власника зброї (вивчення матеріальної частини, юридичні аспекти володіння зброєю та її застосування, отримання навичок безпечного поводження зі зброєю);
- визначити повноваження державних органів щодо контролю за цивільним обігом зброї;
- забезпечити встановлення особливого порядку судового розгляду всіх випадків, пов'язаних із застосуванням зброї з метою самозахисту, зокрема винятково судом присяжних;
- забезпечити право на приховане носіння зброї з метою самозахисту;
- передбачити процедуру внесення змін до відповідних законодавчих документів і підзаконних актів, які стосуються обігу зброї;
- врахувати нормативно-правові акти Європейського Союзу;
- створити механізм громадського контролю за діяльністю системи ліцензування/атестації власників зброї.

Таким чином, питання права на вільний доступ до вогнепальної зброї є досить дискусійним. Стан нормативно-правового регулювання обігу зброї в Україні є незадовільним унаслідок відсутності законодавчого регулювання щодо її придбання, зберігання, носіння та застосування для самозахисту.

На нашу думку, потрібно забезпечити вільний доступ громадян до вогнепальної зброї як ефективний механізм протидії протиправним посяганням. Однак для того, щоб зазначений дозвіл приніс користь і не створив додаткові проблеми, до окресленого питання потрібно підходити дуже виважено, чітко регламентуючи процедуру отримання дозвільних документів на право носіння, зберігання й використання вогнепальної зброї.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аналітична доповідь Центру Разумкова Запаси боєприпасів, стрілецької зброї і легких озброєнь в Україні : ризики та виклики/ Центр Разумкова // Національна безпека і оборона. – 2014. – № 2. – С. 3-20.

2. Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» від 1.06.2000 року № 1775-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1775-14>
3. Інструкція про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної і холодної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та зазначених патронів, а також боєприпасів до зброї та вибухових матеріалів. Затверджено наказом МВС України від 21 серпня 1998 р. № 622 // Офіційний вісник України. – 1998. – № 42. – Ст. 1574.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073X [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
5. Конституція України // Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К. : Парламентське вид-во, 2011. – 59 с. – (Серія «Закони України»).
6. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 року №2341III// [Електронний ресурс].— Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
7. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651a-17>
8. Наказ міністерства внутрішніх справ України від 13.06.2000 р. №379ДСК / 2000 / Міністерство внутрішніх справ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0696-00>
9. Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження Положення про дозвільну систему» від 01.06.2012 р. № 576 / 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/576-92-п>
10. Постанова Президії Верховної ради України «Про забезпечення безпеки народних депутатів України та окремих посадових осіб апарату Верховної Ради України» від 10.11.1994 р. № 203/94-ПВ / 1994 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/203/94-пв/print1393444708469642>

REFERENCE

1. Analytical Report of Rozumkov Centre "Reserves of ammunition, small arms and light weapons in Ukraine : Risks and challenges"(2014), journal National Security and Defence, no.2, pp.3-20.
2. Law of Ukraine "On Licensing Certain Types of Activity" of 01.06.2000, available at : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1775-14> (access January 28, 2015).
3. Instructions on how to manufacture, purchase, storage, keep, transport and use firearms, knives and air weapon, domestic devices for shooting of cartridges equipped with rubber or similar in characteristics missiles of non-lethal action, and these cartridges and ammunition for weapons and explosive materials. Approved by the Ministry of Internal Affairs of Ukraine of 21 August 1998. № 622 (1998), *Official Journal of the Ukraine*, no.42, 1574 p.
4. Codex Ukraine on Administrative Offences of 07.12.1984 №8073H, available at : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (access January 28, 2015).
5. The Constitution of Ukraine (2011), A parliamentary publishing house, 59p.
6. The Criminal Code of Ukraine of 05.04.2001 №2341III, available at : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (access January 28, 2015).
7. The Criminal Procedure Code of Ukraine of 13.04.2012 p. № 4651VI, available at : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651a-17> (access January 28, 2015).
8. Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine of 13.06.2000 №379DSK, available at : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0696-00> (access January 28, 2015).
9. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine "On Approval of the Permit" of 01.06.2012 № 576, available at : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/576-92-п>(access January 28, 2015).
10. Resolution of the Presidium of the Verkhovna Rada of Ukraine "On the Security of People's Deputies of

Ukraine and Some Officials of the Verkhovna Rada of Ukraine" of 10.11.1994 № 203/94PV, available at : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/203/94-пв/print1393444708469642> (access January 28, 2015).

УДК 332.21:331.4

БАНКІВСЬКА КРИЗА УКРАЇНИ: ПРИЧИНИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

Шевчук О.О., к.ю.н., доцент

Томма Р.П., к.ю.н., доцент

*Навчально-науковий інститут підготовки фахівців для підрозділів слідства
та кримінальної міліції Національної академії внутрішніх справ,
площа Соломянська 1, м. Київ, Україна
10ttt@inbox.ru*

У статті проаналізовано юридичну літературу щодо причин і шляхів подолання банківської кризи в Україні. Також запропоновано ґрунтовні висновки й пропозиції щодо аналізованої проблематики.
Ключові слова: банки, банківська система, фінансова криза, банківська криза, вклад.

БАНКОВСКИЙ КРИЗИС УКРАИНЫ: ПРИЧИНЫ И ПУТИ ПРЕОДОЛЕНИЯ

Шевчук А.А., Томма Р.П.

*Учебно-научный институт подготовки специалистов для подразделений следствия
и криминальной милиции Национальной академии внутренних дел,
площадь Соломенская 1, г. Киев, Украина
10ttt@inbox.ru*

В статье проанализирована юридическая литература относительно причин и путей преодоления банковского кризиса в Украине. Также предложены основательные выводы и предложения по рассматриваемой проблематике.
Ключевые слова: банки, банковская система, финансовый кризис, банковский кризис, вклад.

THE BANKING CRISIS IN UKRAINE: CAUSES AND CURES

Shevchuk A.A., Tomma R.P.

*Educational-scientific institute of preparation of specialists for subdivisions of investigation
and criminal police National academy of internal affairs,
area Solomenskaya 1, Kyiv, Ukraine
10ttt@inbox.ru*

This article analyzes the legal literature on topical issues namely the causes and ways to overcome the banking crisis in Ukraine. Also suggested that solid conclusions and proposals for the problems under consideration.

Background is that the current banking crisis in Ukraine is based on the premise that evolved over a long period. It is set against the backdrop: a low level of confidence in banks for placing deposits; negative credit history of domestic enterprises "accustomed" to government transfers; restriction of long-term investment projects because of the high level of uncertainty economic outlook in general; low mobility NBU and commercial banks on quick and adequate response to adverse changes in the economic life of the country. According to the law "On Banks and Banking" banking system – is legally defined, clearly structured set of financial intermediaries money market engaged in banking.

The conclusions are that we note the banking system as the crisis in general, objective, natural phenomenon. Thus, the emphasis causes of the crisis and bank crisis of the banking system more clearly describe the features of these events, and show the relationship existing between them.

Key words: banks, banking, financial crisis, banking crisis, contribution.

В основі сучасної банківської кризи в Україні лежать передумови, що склалися протягом тривалого періоду. Вона розгортається в таких умовах: низького рівня довіри населення до банків щодо розміщення вкладів; негативної кредитної історії вітчизняних підприємств, які «звикли» до державних трансфертів; обмеження розвитку довгострокових інвестиційних проектів через високий рівень невизначеності перспектив економіки в цілому; низької мобільності Національного банку України (далі – НБУ) та комерційних банків щодо швидкого й адекватного реагування на несприятливі зміни в економічному житті держави. Згідно із Законом України «Про банки та